

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІЛЕЙ, РОЗРОБЛЕННЯ  
ПРОГРАМИ ЗАХОДІВ ТА ВИКОНАННЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОЇ  
ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ ЗАХОДІВ  
ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ**

2023 рік

Методичні рекомендації щодо встановлення екологічних цілей, розроблення програми заходів та виконання аналізу економічної ефективності програми заходів Плану управління річковим басейном схвалено Науково-технічною радою Держводагентства (протокол від «12» липня 2023 року № 2).

Дані рекомендації підготовлено в межах проекту координатора проектів ОБСЄ в Україні **«Підтримка планування управління водними ресурсами на сході України»** та Програми **EU4Environment Water & Data**.

При підготовці рекомендацій було враховано досвід розроблення національних Планів управління річковими басейнами країн-членів ЄС (Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Франція) та керівні документи Спільної стратегії впровадження Водної Рамкової Директиви ЄС.

## **ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ**

АЕЕ – аналіз економічної ефективності

ГВЕП – головні водно-екологічні проблеми

КМУ – Кабінет Міністрів України

КТЗ – ключові типи заходів

МПВ – масив поверхневих вод

МПЗВ – масив підземних вод

ПЗ – програма заходів

ПУРБ – план управління річковим басейном

ТГ – територіальні громади

## **ЗМІСТ**

1. Загальні положення.....	4
2. Головні водно-екологічні проблеми .....	4
3. Екологічні цілі та винятки.....	6
4. Програма заходів .....	8
4.1. Розроблення та схвалення програми заходів.....	10
4.2. Аналіз економічної ефективності програми заходів .....	12
4.3. Фінансування програми заходів.....	15
4.4. Терміни розроблення програми заходів .....	16
4.5. Моніторинг виконання програми заходів .....	16
Додаток 1.....	18

## **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

### **щодо встановлення екологічних цілей, розроблення програми заходів та виконання аналізу економічної ефективності програми заходів Плану управління річковим басейном**

#### **1. Загальні положення**

Ці методичні рекомендації (далі – Рекомендації) підготовлені з метою забезпечення процесу розроблення ПУРБ згідно з пунктом 2 частини другої статті 13<sup>2</sup> Водного кодексу України та пунктом 6 постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. №336 «Про затвердження Порядку розроблення плану управління річковим басейном».

Рекомендації спрямовані на підготовку розділів 5 та 8 ПУРБ (структура ПУРБ викладена у додатку до постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. №336 «Про затвердження Порядку розроблення плану управління річковим басейном»):

- розділ 5 «Перелік екологічних цілей для поверхневих вод, підземних вод і зон (територій), які підлягають охороні, та строки їх досягнення (у разі потреби обґрунтування встановлення менш жорстких цілей та/або перенесення строків їх досягнення)»;
- розділ 8 «Повний перелік програм (планів) для району річкового басейну чи суббасейну, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати».

У цих Рекомендаціях терміни вживаються у таких значеннях:

- Програма заходів (ПЗ) – повний перелік програм (планів) для району річкового басейну чи суббасейну, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати.
- Головні водно-екологічні проблеми (ГВЕП) – навантаження (або впливи) на водне середовище, які створюють найбільший ризик недосягнення екологічних цілей.
- Аналіз економічної ефективності (АЕЕ) – метод оцінювання, який забезпечує ранжування заходів ПУРБ на основі їхньої вартості та ефективності, де найбільш економічно ефективні заходи мають найвищий рейтинг.

#### **2. Головні водно-екологічні проблеми**

ГВЕП є результатом поточної антропогенної діяльності (наприклад, житлово-комунальне господарство, промисловість, сільське господарство), господарської діяльності, що відбувалася у минулому (наприклад, закинуті шахти, забруднені промислові ділянки) або тих видів діяльності, що здійснюватимуться у майбутньому (наприклад, нові інфраструктурні проекти).

ГВЕП визначаються за результатами аналізу основних антропогенних впливів на кількісний та якісний стан поверхневих і підземних вод, у тому числі точкових

та дифузних джерел, який здійснюється згідно з Методичними рекомендаціями щодо аналізу основних антропогенних навантажень та їхніх впливів на стан поверхневих вод, схваленими Науково-технічною радою Держводагентства (протокол від «20» квітня 2023 року № 1), та різної інформації та даних, зокрема, оцінки ризику недосягнення екологічних цілей, екологічного стану/потенціалу, хімічного стану МПВ, кількісного та хімічного стану МПЗВ.

ГВЕП визначаються та оприлюднюються не пізніше ніж за два роки до подання проекту ПУРБ до КМУ для затвердження.

До ГВЕП відносяться лише ті проблеми, які наразі можна напевно обґрунтувати, а саме довести їхній вплив на стан МПВ та МПЗВ.

ГВЕП мають бути розглянуті на засіданнях відповідних басейнових рад.

ГВЕП мають бути чітко сформульованими, обґрунтованими та вимірюваними в частині їх впливу на стан МПВ та МПЗВ.

До ГВЕП поверхневих вод в Україні відносяться:

- забруднення органічними речовинами як результат недостатнього очищення стічних вод або його відсутності;
- забруднення біогенними речовинами як результат недостатнього очищення стічних вод або його відсутності, а також їхній змиву з сільгоспугідь;
- забруднення небезпечними речовинами, що потрапляють зі стічними водами промислових та комунальних підприємств, а також в результаті змиву із забруднених полігонів та при аварійному забрудненні, забруднення пестицидами та іншими засобами хімічного захисту рослин;
- гідроморфологічні зміни, що пов'язані з протипаводковим захистом, гідроенергетикою, регулюванням стоку (ставки, водосховища), спрямленням русел річок.

До ГВЕП підземних вод відносяться:

- забруднення підземних вод стічними водами побутового та промислового походження, внаслідок фільтрації зі звалищ та полігонів відходів.
- виснаження ресурсів підземних вод в результаті забору вод, внаслідок діяльності, пов'язаної з видобутком корисних копалин.

Крім цих ГВЕП, залежно від специфіки району річкового басейну, можуть бути визначені й інші проблеми, зокрема:

*зміни клімату:*

- маловоддя;
- посухи;
- повені (мають бути враховані в Плані управління ризиками затоплення);

*засмічення водних об'єктів твердими побутовими відходами, в тому числі пластиком;*

*інвазивні види / біологічне забруднення;*

*вплив воєнних дій:*

- неконтрольоване водокористування;
- забруднення, в тому числі внаслідок зруйнування інфраструктури, порушення технологічного процесу;
- відсутність даних.

### **3. Екологічні цілі та винятки**

Екологічні цілі для поверхневих, підземних вод та зон (територій), які підлягають охороні встановлюються окремо.

*Поверхневі води:*

- запобігання погіршенню стану всіх МПВ;
- досягнення/підтримання доброго екологічного та хімічного стану всіх МПВ природних категорій (річки, озера, перехідні та прибережні води);
- досягнення/підтримання доброго екологічного потенціалу та хімічного стану істотно змінених та штучних МПВ;
- поступове зменшення до повної відсутності забруднення небезпечними речовинами.

*Підземні води:*

- запобігання погіршенню стану всіх МПЗВ;
- досягнення/підтримання доброго кількісного та хімічного стану всіх МПЗВ;
- запобігання та обмеження забруднення підземних вод.

*Зони (території), які підлягають охороні:*

досягнення стандартів та цілей, як того вимагає чинне законодавство для:

- об'єктів Смарагдової мережі;
- зон санітарної охорони;
- зон охорони цінних видів водних біоресурсів;
- МПВ/МПЗВ, які використовуються для рекреаційних, лікувальних, курортних та оздоровчих цілей, а також води, призначені для купання;
- зон, вразливих до (накопичення) нітратів;
- уразливих та менш уразливих зон.

МПВ та МПЗВ визначаються згідно з Методикою визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженою наказом Міндовкілля від 14.01.2019 № 4, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 березня 2019 р. за № 287/33258. Оцінка стану або потенціалу МПВ здійснюється згідно з Методикою віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод,

затвердженою наказом Міндовкілля від 14.01.2019 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 5 лютого 2019 р. за № 127/33098.

Якщо для МПВ/МПЗВ встановлюються декілька цілей, слід застосовувати найжорсткіші, при цьому всі інші цілі також мають бути досягнуті.

У деяких випадках, як виняток, можуть встановлюватися менш жорсткі екологічні цілі та/або переноситися строки їх досягнення.

Допускається перенесення строку досягнення екологічної цілі не більше ніж на 12 років від кінця впровадження першого циклу ПУРБ (до кінця 2042 року).

Виняток, що поширюється на окремий МПВ/МПЗВ, не повинен створювати ризику недосягнення екологічних цілей МПВ/МПЗВ, що розташовані вище або нижче за течією (для МПВ) та поруч (для МПЗВ).

До винятків відносяться:

- **встановлення менш жорстких екологічних цілей та/або перенесення строків їх досягнення** з причин технічного характеру (наприклад, відсутність технічного рішення, технічна недоцільність або нездійсненність), непропорційно високої вартості або існуючого природного стану МПВ/МПЗВ, що не дозволяє вчасно досягнути його покращення (наприклад, інертність підземних вод, що підлягають відновленню). Наявність або відсутність непропорційності визначається за результатами АЕЕ;
- **тимчасове погіршення стану (цілей) в результаті надзвичайної ситуації** природного (наприклад, екстремальний паводок, посуха) або антропогенного (аварія) походження;
- **фізичні зміни МПВ в результаті реалізації нових інфраструктурних проектів**, що спрямовані на соціально-економічний розвиток (наприклад, автомобільна або залізнична дорога, ГЕС). У цих випадках допускаються гідроморфологічні зміни МПВ (аж до віднесення його до категорії «істотно змінений»), але не дозволяється будь яке забруднення вод з точкових або дифузних джерел. Фізичні зміни МПВ допускаються тоді, коли переваги для суспільства є вищими ніж екологічні, і не існує іншого варіанту аби уникнути цих змін з технічних та/або фінансових причин.

Всі винятки мають бути ретельно обґрунтовані та викладені у розділі 5 ПУРБ та у табличній формі у окремому додатку до ПУРБ. Мають бути чітко зазначені причини встановлення менш жорстких екологічних цілей та/або строків їх досягнення (одна або декілька з наведених вище), а також строки досягнення цілей (перший або другий цикл оновлення ПУРБ).

Встановлення менш жорстких екологічних цілей та/або перенесення строків їх досягнення має забезпечувати принаймні той самий рівень захисту довкілля, який передбачений законодавством України.

Для транскордонних районів річкових басейнів (насамперед тих, які є спільними

з державами-членами ЄС) застосування винятків по відношенню до того чи іншого МПВ/МПЗВ має бути скоординованим та узгодженим з країнами, які ділять між собою річковий басейн.

#### **4. Програма заходів (ПЗ)**

ПЗ спрямована на вирішення ГВЕП задля досягнення встановлених в ПУРБ екологічних цілей для кожного визначеного МПВ/МПЗВ (або групи масивів) та зон (території), які підлягають охороні.

ПЗ складається з описової частини (розділ 8) та відповідних додатків – таблиць з переліком заходів.

ПЗ готується на період 6 років, починаючи з першого циклу ПУРБ на 2025 -2030 роки.

Згідно з ПЗ реалізація заходів має розпочатися не пізніше ніж з третього року виконання ПУРБ (для першого циклу – не пізніше ніж з 1 січня 2028 року).

Під час реалізації ПУРБ до ПЗ дозволяється вносити зміни та доповнення, у т.ч. включати додаткові заходи.

ПЗ для поверхневих вод включає в себе:

- заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- заходи, спрямовані на зменшення забруднення біогенними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- заходи, спрямовані на зменшення забруднення небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змін, модифікації морфології річок;
- заплановані інфраструктурні проекти та заходи, спрямовані на зменшення їх впливу на стан поверхневих вод.

Програма заходів для підземних вод включає в себе:

- заходи, спрямовані на зменшення забруднення (дифузні та точкові джерела);
- заходи, спрямовані на запобігання виснаженню підземних вод;
- заплановані інфраструктурні проекти та заходи, спрямовані на зменшення їх впливу на стан підземних вод.

Крім цих заходів до ПЗ мають бути включені й інші заходи, що спрямовані на вирішення інших ГВЕП річкового басейну, визначених з врахуванням його специфіки.

Заходи, що включаються до ПЗ поділяються на два типи: основні та додаткові.

Основні заходи, як мінімум, повинні включати:



- i. Заходи, необхідні для імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
- ii. Заходи з відшкодування витрат на послуги водопостачання.
- iii. Заходи, спрямовані на сприяння ефективному та сталому водокористуванню.
- iv. Заходи щодо забезпечення якості питної води та зменшення необхідності її очищення.
- v. Заходи з контролю за забором поверхневих та підземних вод.
- vi. Заходи з контролю за поповненням запасів підземних вод.
- vii. Заходи з контролю за точковими скидами.
- viii. Заходи щодо запобігання або контролю за надходженням дифузного забруднення.
- ix. Заходи щодо усунення будь-яких інших значних впливів на стан МПВ/МПЗВ, зокрема на гідроморфологічний стан МПВ.
- x. Заходи щодо заборони прямих скидів у підземні води.
- xi. Заходи щодо усунення або зменшення забруднення пріоритетними речовинами.
- xii. Заходи щодо запобігання аварійному забрудненню.

До переліку Директив ЄС, зазначених у Додатку ХХХ до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, заходи з імплементації яких мають включатися до основних заходів ПЗ, належать:

- i. Директива 91/271/ЄЕС про очистку міських стічних вод зі змінами та доповненнями, внесеними Директивою 98/15/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003 і Регламентом (ЄС) № 1137/2008
- ii. Директива 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 і Регламентом (ЄС) 596/2009
- iii. Директива 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003
- iv. Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів
- v. Директива 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003
- vi. Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)
- vii. Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін і доповнень до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя
- viii. Директива 2008/98/ЄС про відходи

- ix. Директива 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості та внесення змін і доповнень до Директиви 2004/35/ЄС
- x. Директива 96/82/ЄС про контроль за загрозами значних небезпек, пов'язаних з небезпечними речовинами, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивою 2003/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003

Основні заходи мають бути спрямовані на покращення стану конкретного МПВ/МПЗВ, або групи масивів вод.

Додаткові заходи мають бути спрямовані на покращення стану МПВ, у яких згідно з оцінкою існує ризик недосягнення доброго екологічного стану/потенціалу. До них також відносяться заходи загальнобасейнового та загальнодержавного рівня без прив'язки до якогось конкретного МПВ/МПЗВ, а також заходи, спрямовані на підтримання наявного доброго або відмінного стану МПВ/МПЗВ. До додаткових відносяться такі заходи:

- законодавчо-правові;
- адміністративні;
- фінансово-економічні (включаючи фіскальні);
- науково-дослідницькі;
- навчально-просвітницькі;
- спрямовані на впровадження нових технологій;
- еколого-комунікаційні;
- проектні;
- інші.

Заходи, включені до ПЗ, мають бути згруповані в ключові типи заходів (КТЗ). Один і той самий захід може бути частиною більш ніж одного КТЗ, оскільки він може бути багатоцільовим, а також у зв'язку з тим, що КТЗ не є повністю незалежними, ізольованими один від одного.

Для визначення очікуваного ефекту ПЗ здійснюють оцінювання вартості заходів та їх сумарну вартість для її співставлення з наявними фінансовими ресурсами

Заходи, які з певних причин - винятків (розділ 3 цих Методичних рекомендацій) не можуть бути включені до ПЗ першого циклу ПУРБ, мають бути включені до ПЗ та впроваджені протягом наступних циклів ПУРБ.

Рекомендований перелік інформації, що має міститися в додатках до ПУРБ (таблицях з переліком заходів ПЗ), наведено в Додатку 1 до цих Методичних рекомендацій.

#### **4.1. Розроблення та схвалення програми заходів**

ПУРБ розробляються Держводагентством разом з Держгеонадрами, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими заінтересованими сторонами з урахуванням рішень відповідних басейнових рад.

Розроблення ПЗ заплановано на 2022-2023 роки відповідно до планів-графіків

процесу розроблення ПУРБ, затверджених наказами Міндовкілля від 27.11.2020 № 313 та від 15.11.2021 №752, пункту 8 «Розроблення повного переліку програм (планів) для району річкового басейну».

Відповідальними виконавцями визначено Міндовкілля, Мінінфраструктури (за згодою), ДСНС (за згодою), Держводагентство, Держгеонадра, місцеві органи виконавчої влади (за згодою) та органи місцевого самоврядування (за згодою).

Організаційні заходи розроблення ПЗ здійснює Держводагентство та організації, що належать до сфери його управління, які узагальнюють пропозиції, надані зазначеними центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та ТГ, а також міжнародними організаціями.

Згідно з наказом Держводагентства від 18.12.2020 № 1105 «Про розроблення проєктів планів управління річковими басейнами» басейнові управління водних ресурсів (БУВР) зобов'язані забезпечити підготовку проєктів відповідних ПУРБ.

Розроблення ПЗ здійснюється відповідно до вимог Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 року N 1264-XII, Закону України "Про державні цільові програми" від 18 березня 2004 року № 1621-IV, постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 "Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів", постанови Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 106 "Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм" та інших нормативно-правових актів.

Формування ПЗ здійснюється з:

- чинних програм та проєктів (термін дії яких розповсюджується на 2025 і подальші роки), зокрема загальнодержавних цільових програм, Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, Державного фонду регіонального розвитку, державних інвестиційних проєктів, обласних цільових програм, програм розвитку ТГ, проєктів міжнародної технічної допомоги та інших;
- заходів-пропозицій на період 2025-2030 роки.

Процес формування ПЗ включає наступні етапи:

- формування повного переліку заходів з діючих програм, термін дії яких розповсюджується на 2025 і подальші роки;
- формування пропозицій заходів;
- аналіз економічної ефективності (АЕЕ);
- представлення об'єднаного переліку заходів у складі ПУРБ на басейновій раді;
- схвалення ПЗ у складі ПУРБ басейновою радою;
- направлення схваленої ПЗ у складі ПУРБ розпорядникам бюджетних коштів та іншим донорам.

Щорічно, після затвердження державного та місцевих бюджетів, за необхідності здійснюється коригування ПЗ.

Під час розроблення ПЗ для транскордонних районів річкових басейнів (Дунай, Дністер, Вісла та річок Причорномор'я) має бути враховано заходи, які реалізуються або заплановані у відповідних ПУРБ сусідніх країн (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова). Для інших транскордонних районів річкових басейнів (Дніпро, Дон та річок Приазов'я) має бути враховано стан водотоків на прикордонних МПВ за даними моніторингу.

#### **4.2. Аналіз економічної ефективності**

Додаток III до Водної Рамкової Директиви (ВРД) ЄС передбачає, що ПЗ має супроводжуватись аналізом економічної ефективності (АЕЕ).

АЕЕ має містити висновки щодо найбільш економічно ефективної комбінації заходів щодо використання води, які повинні бути включені до ПЗ згідно зі статтею 11 ВРД ЄС на основі оцінки потенційних витрат на такі заходи.

Метою виконання АЕЕ є забезпечення економічно вигідного спрямування коштів на ефективні заходи для вирішення ГВЕП.

АЕЕ ПЗ ПУРБ є допоміжним інструментом для прийняття управлінських рішень щодо досягнення визначених екологічних цілей.

АЕЕ ПЗ ПУРБ проводиться у розрізі басейнів/суббасейнів відповідно до планів-графіків процесу розроблення ПУРБ.

Виконання АЕЕ здійснюється під час складання ПЗ, яка є основним інформаційним масивом для аналізу за наступними критеріями:

- збалансованість вартості заходу/вартість заходу;
- кількість ГВЕП, на які спрямовується захід;
- соціальна ефективність заходу;
- вплив заходу на певний економічний сектор водокористування.

Основні заходи ПЗ ПУРБ оцінюються у розрізі заходів за 4-ма вищевказаними соціально-економічними критеріями, за 5-ти бальною шкалою, що визначає рівень ефективності заходу, для його подальшого ранжування. Додаткові заходи оцінюються шляхом експертного судження у разі неможливості застосування критеріїв оцінювання рівня ефективності.

Заходи, що будуть включені до ПЗ ПУРБ та пов'язані з ліквідацією наслідків збройної агресії РФ, матимуть примітку «+». Ці заходи, а також ті, що будуть включені до Плану відновлення України, не підлягатимуть оцінюванню та автоматично будуть віднесені до групи з дуже високим рівнем ефективності.

За результатами ранжування заходи поділяються за наступними рівнями ефективності: дуже висока, висока, середня, низька та дуже низька.

Критерії при виконанні АЕЕ заходу оцінюються за такими балами та відповідними їм значеннями:

Збалансованість вартості заходу, оцінюється за відхиленням від середньої вартості одиниці основного фізичного показника в межах одного блоку заходів програми:

- відхилення в межах 2% – 5;
- відхилення в межах 5% – 4;
- відхилення в межах 10% – 3;
- відхилення в межах 15% – 2;
- відхилення в межах 20% – 1.

Для заходів, спрямованих на вирішення таких ГВЕП, як забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами, фізичним показником є вартість заходу для забезпечення очистки 1 млн. куб м. стічних вод.

Для заходів, спрямованих на вирішення ГВЕП – гідроморфологічні зміни, фізичним показником є вартість для відновлення 1 км МПВ.

У разі неможливості провести розрахунок вартості одиниці основного фізичного показника заходу, за відсутності вихідних фізичних параметрів об'єкту, ранжування здійснюється за загальною вартістю заходу від найбільш високобюджетних до найменш бюджетних за таким принципом:

- понад 1 млрд. грн – 5;
- від 500 млн. грн до 1 млрд. грн – 4;
- від 50 млн. грн до 500 млн. грн – 3;
- від 2 млн. грн до 50 млн. грн – 2;
- до 2 млн. грн – 1.

Рівень успішності оцінюється за кількістю ГВЕП, на вирішення яких спрямовується захід, тобто 1 ГВЕП – 1 бал, 5 ГВЕП – 5 балів.

Соціальна ефективність оцінюється за чисельністю населення, на життєдіяльність яких впливає ГВЕП :

- від 1 млн. осіб. до 4 млн. осіб – 5;
- від 200 тис. осіб. до 1 млн. осіб – 4;
- від 50 тис. осіб. до 200 тис. осіб – 3;
- від 10 тис. осіб. до 50 тис. осіб – 2;
- до 10 тис. осіб – 1.

Тиск сектору водокористування оцінюється за відсотковою долею виду водокористування та забруднення водних ресурсів, до сфери вирішення проблематики якого відноситься захід ПЗ.

Найвищий відсоток тиску сектору економіки на водні ресурси відповідає найвищому балу. Оцінювання здійснюється з урахуванням результатів економічного аналізу водокористування, зокрема показника водоемності та обсягу скиду забруднюючих речовин. Сектор економіки, який скидає найбільший відсоток забруднюючих речовин та є найбільш водоемним, оцінюється у 5 балів, а найменш – у 1 бал.

Оцінювання ефективності ПЗ здійснюється у табличному вигляді, що наведений на матриці нижче.

Таблиця 1. Матриця оцінювання ефективності ПЗ ПУРБ

Критерії	Рівень ефективності				
	Дуже висока (середнє значення 5)	Висока (середнє значення 4)	Середня (середнє значення 3)	Низька (середнє значення 2)	Дуже низька (середнє значення 1)
Збалансованість вартості заходу/ вартість заходу					
Рівень успішності					
Соціальна ефективність					
Тиск сектору водокористування					

Оцінювання ефективності заходу виконується у документі формату .xls.

Після проведення оцінювання ефективності ПЗ ПУРБ проводиться опис за ранжируваною агрегацією заходів, як це визначено ПЗ ПУРБ.

Першою за описом подається агрегована група заходів з найвищим показником ранжування, що відповідає «дуже високий рівень ефективності». Далі опис відбувається за зниженням рівня ефективності та послідовністю заходів.

Опис кожної агрегованої групи заходів ПЗ ПУРБ відповідно до ранжування за рівнем економічної ефективності має містити інформацію стосовно кількості об'єктів, сумарної вартості заходів, соціальної значимості та терміну реалізації цих заходів.

У разі застосування, окремо наводиться обґрунтування щодо винятків (розділ 3 цих Методичних рекомендацій) та зазначається кількість МПВ та МПЗВ в межах басейну/суббасейну, для яких встановлено менш жорсткі екологічні цілі та/або перенесено строки їх досягнення.

З метою візуалізації результатів АЕЕ ПЗ ПУРБ, готуються відповідні інфографіки та карта, на якій має бути відображено межі басейну/суббасейну, кількість МПВ або МПЗВ (з оцінкою антропогенного навантаження або екологічного стану), на яких будуть проводитись заходи ПЗ ПУРБ, загальний обсяг фінансування програми та соціальний ефект від реалізації заходів програми (кількість людей, або населених пунктів).

**Приклад виконання оцінювання для 1 заходу:**

Захід	Критерії				Рівень ефективності
	Збалансованість вартості заходу/ вартість заходу	Рівень успішності	Соціальна ефективність	Тиск сектору водокористування	

Капітальний ремонт: "Нове будівництво системи відведення та очищення побутових стоків від будівель Ясінянської міської лікарні за адресою: Закарпатська область, Рахівський район, смт Ясіня, вул. Коцюбинського, 25	1 (по вартості заходу 2 407 876,00 гривень)	2 (ГВЕП – 2, забруднення органічними та біогенними речовинами)	1 (чисельність населення 8,5 тис. осіб)	5 (ЖКГ є найбільш водосімним у суббасейні Тиси та скидає найбільше забруднених стічних вод)	<b>низький</b> (середній бал – 2,25)
--	--	---	--	--	--------------------------------------

Аналогічно оцінюються інші заходи, результати подаються у форматі таблиці .xls.

### Приклад опису агрегованої групи заходів

Всього – 33 заходи, загальною вартістю 4,3 млрд. гривень.

Масштаб соціального впливу – 1,5 млн. осіб.

Термін реалізації – 6 років.

Кількість МПВ, які підпадають під заходи для вирішення ГВЕП – 15.

Кількість заходів та визначення серед них домінуючих.

Критерії	Рівень ефективності				
	Дуже висока (середнє значення 5)	Висока (середнє значення 4)	Середня (середнє значення 3)	Низька (середнє значення 2)	Дуже низька (середнє значення 1)
<b>Збалансованість вартості заходу/ вартість заходу</b>	15	6	8	3	1
<b>Рівень успішності</b>	2	0	23	3	2
<b>Соціальна ефективність</b>	2	1	10	5	15
<b>Тиск сектору водокористування</b>	13	3	2	10	5

Дуже високою ефективністю характеризуються заходи, що спрямовані на вирішення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами для населених пунктів, чисельністю населення понад 1 млн. осіб. Однак на їх реалізацію зазвичай необхідні значні ресурси (1 млрд. грн і більше).

### 4.3. Фінансування ПЗ

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336 «Про затвердження Порядку розроблення плану управління річковим басейном»

фінансування заходів, передбачених у ПУРБ, здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Україна як держава-кандидат на вступ до ЄС може використовувати європейські фінансові інструменти для фінансування ПЗ, а також інші міжнародні фонди.

Розроблення фінансових інструментів може бути заходом з першого циклу планування, який буде впроваджуватися протягом наступних циклів ПУРБ.

#### **4.4. Терміни розроблення ПЗ**

ПЗ розробляється в терміни, зазначені в плані-графіку процесу розроблення проекту ПУРБ, затвердженому наказами Міндовкілля № 313 від 27.11.2020 та №752 від 15.11.2021.

#### **4.5. Моніторинг виконання ПЗ**

Моніторинг виконання ПЗ здійснюється з метою оцінювання прогресу досягнення екологічних цілей для поверхневих вод, підземних вод і зон (територій), які підлягають охороні, та пояснення причин у разі їх недосягнення.

Показниками оцінки ефективності реалізації ПЗ є:

- фактична кількість реалізованих заходів;
- кількість (відсоток) МПВ, МПзВ та зон (територій), які підлягають охороні, які досягнули екологічні цілі та покращили свій стан.

Моніторинг виконання ПЗ здійснюється Держводагентством та організаціями, що належать до сфери його управління, щорічно.

Результати моніторингу виконання ПЗ розглядаються на засіданнях басейнових рад.

По завершенню перших трьох років реалізації ПУРБ (в 2029 році) готується проміжний звіт, а по завершенню всього періоду дії ПУРБ, готується повний звіт з реалізації ПЗ (розділ 7 оновленого ПУРБ).



Додаток 1: Перелік інформації, що має міститися в таблицях з переліком заходів ПЗ

№ рядка	Інформація		Пояснення до таблиці
1	Головна водно-екологічна проблема (ГВЕП)		ГВЕП згідно з ПУРБ (розділ 2)
2	Підпроблема		Специфікація для ГВЕП групи «інші» (наприклад, вплив змін клімату)
3	Захід (згідно Постанови КМУ № 336)		Номер заходу згідно із структурою додатку до Порядку розроблення ПУРБ (постанова КМУ № 336)
4	Тип заходу		Тип (и) заходу (КТМ), згідно з Керівництвом № 35 із звітування з ВРД ЄС.
5	Назва заходу		Назва заходу або короткий загальний опис
6	Опис заходу		Більш детальний опис заходу
7	Технічний опис		Технічні подробиці/деталі (там де це важливо)
8	Суб'єкт господарювання		Назва суб'єкту, форма власності
9	Відновлення руйнувань завданих під час війни	+ / -	Чи є захід відновленням руйнувань, завданих під час війни (наслідків військових дій): фізичне руйнування, порушення технологічного процесу?
10	Захід включено до Плану відновлення України	+/-	Чи включений захід до Плану відновлення України?
11	Кількість населення, на яку впливатиме захід	тисяч осіб	Кількість населення, на яку впливатиме захід (Буде стосуватися, насамперед, заходів, пов'язаних з реконструкцією чи будівництвом очисних споруд)
12	Річковий басейн		Назва річкового басейну
13	Суббасейн		Назва суббасейну
14	Область		Назва області
15	Район		Назва району (з врахуванням нових змін / укрупнення)
16	Територіальна громада (ТГ)		Назва територіальної громади
17	МПЗВ чи категорія МПВ		Природні категорії – річка, озера, перехідні, прибережні – або штучний, істотно змінений (для поверхневих вод – зазначити категорію МПВ, для

№ рядка	Інформація		Пояснення до таблиці
			підземних – зазначити «МПЗВ»)
18	Код МПВ/МПЗВ		Код або коди масивів, згідно з Геопорталом «Водні ресурси України»
19	Оцінка ризику недосягнення доброго стану МПВ/МПЗВ	<i>Під ризиком / Можливо під ризиком/ Без ризику</i>	Чи існує ризик недосягнення доброго стану масиву, за результатами оцінки (розділ 2 ПУРБ)
20	Екологічний стан МПВ або кількісний стан МПЗВ		Екологічний стан МПВ чи кількісний стан МПЗВ за даними моніторингу (розділ 4 ПУРБ)
21	Хімічний стан МПВ або МПЗВ		Хімічний стан МПВ чи МПЗВ за даними моніторингу (розділ 4 ПУРБ)
22	Зони, які підлягають охороні		Тип та назва зони, яка підлягає охороні (Розділ 3 ПУРБ)
23	Одиниця виміру	<i>тис. м<sup>3</sup> / добу</i>	Позначається "+" та одиниця виміру, яка відноситься до даного заходу (наприклад, для заходу з реконструкції каналізаційних очисних споруд "+" ставиться навпроти «тис.м <sup>3</sup> /добу»)
		<i>м<sup>3</sup></i>	
		<i>км</i>	
		<i>га</i>	
		<i>тонн</i>	
		<i>інші</i>	
24	Кількість одиниць	<i>тис. м<sup>3</sup> / добу</i>	Зазначається кількість одиниць планованої діяльності
		<i>м<sup>3</sup></i>	
		<i>км</i>	
		<i>га</i>	
		<i>тонн</i>	
		<i>інші</i>	
25	Вартість інвестицій на одиницю	<i>млн. грн</i>	Вартість інвестицій на одиницю, наприклад, м <sup>3</sup> /добу, гектар, кількість населення, м <sup>3</sup> , км
26	Загальна вартість інвестицій	<i>млн. грн</i>	Кількість одиниць помножена на вартість інвестицій на одну одиницю
27	Вартість одиниці експлуатації та обслуговування	<i>млн. грн</i>	Вартість одиниці експлуатації та обслуговування (середнє значення на одиницю на рік)

№ рядка	Інформація		Пояснення до таблиці
28	Загальна вартість експлуатації та обслуговування	<i>млн. грн</i>	Вартість одиниці експлуатації та обслуговування помножена на 6 (років)
29	Загальна вартість заходу	<i>млн. грн</i>	Сума вартості інвестицій та вартості експлуатації та обслуговування
30	Вказати дату, на яку були виконані розрахунки в колонках 24-28		Зазначається дата, на яку були виконані розрахунки вартості
31	Програма		До якої програми відноситься захід (наприклад, загальнодержавна програма ХХХ, міжнародна програма післявоєнного відновлення України...)
32	Джерела фінансування		З яких джерел здійснюватиметься фінансування (наприклад, державний бюджет, місцевий бюджет, фінансові інструменти ЄС, донори, гранти)
33	Орган/організація, що відповідає за реалізацію		Назва організації, яка відповідає за реалізацію; фактичний Замовник робіт
34	Період реалізації	<i>роки</i>	Терміни реалізації заходу, рік/місяць
35	Пріоритетність		Ранжування за пріоритетністю від 1 (висока) до 3 (низька)
36	Коментарі, джерела інформації		Додаткова важлива інформація, в тому числі й про оцінку вартості
37	Ким запропоновано захід		
38	Коли запропоновано захід		